

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Elišky Cihlářové a soudců JUDr. Tomáše Foltase a JUDr. Jaroslava Hubáčka v právní věci žalobkyně: **H. P. PhDr.**, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, se sídlem Na Poříčním právu 376/1, Praha 2, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. 1. 2015, č. j. 20 Ad 6/2015 – 38,

t a k t o :

Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. 1. 2015, č. j. 20 Ad 6/2015 – 38, **se zrušuje ve výroku II.** a věc **se vrací v tomto rozsahu** krajskému soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. 1. 2015, č. j. 20 Ad 6/2015 – 38, bylo ve výroku I. žalobkyni (dále jen „stěžovatelka“) přiznáno osvobození od soudních poplatků v plném rozsahu a ve výroku II. byla zamítnuta žádost stěžovatelky o ustanovení zástupce.

Proti tomuto usnesení podala stěžovatelka v zákonné lhůtě kasační stížnost, kterou se domáhala zrušení výroku II. V kasační stížnosti namítala, že napadené usnesení vydala vyšší soudní úřednice, ačkoliv podle ust. § 11 zákona č. 121/2008 Sb., o vyšších soudních úřednících a vyšších úřednících státního zastupitelství (dále jen „zákon o vyšších soudních úřednících“), ve spojení s § 35 odst. 8 s. ř. s. mohl ve věci rozhodnout pouze předseda senátu. Napadený výrok je protiústavní a v rozporu s nálezem Ústavního soudu ze dne 22. 5. 2013, sp. zn. Pl. ÚS 31/10, č. 224/2013 Sb. Současně stěžovatelka požádala o osvobození od soudního poplatku za kasační stížnost a ustanovení zástupce, pokud to je nutné. Podle jejího názoru z judikatury Nejvyššího správního soudu vyplývá, že stěžovatel nemusí být zastoupen advokátem v řízení o kasační stížnosti proti zamítavému rozhodnutí o žádosti o ustanovení zástupce.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení v souladu s ust. § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnila stěžovatelka v podané kasační stížnosti, a přitom neshledal vady uvedené v odstavci 4, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti.

Nejvyšší správní soud předesílá, že opomenutí stěžovatelky konkrétně podřadit důvody kasační stížnosti pod ust. § 103 odst. 1 s. ř. s. nebrání jejímu meritornímu projednání. Pokud pak stěžovatelka požádala osvobození od soudních poplatků, Nejvyšší správní soud o této žádosti nerozhodoval, protože osvobození od soudních poplatků přiznané stěžovatelce před krajským

soudem se vztahuje i na řízení o kasační stížnosti (§ 36 odst. 3 s. ř. s.). Ze stejných důvodů nerozhodoval o žádosti stěžovatelky o ustanovení zástupce, neboť za situace, kdy je předmětem přezkumu rozhodnutí o zamítnutí žádosti o ustanovení zástupce, by trvání na předmětné podmínce znamenalo jen další řetězení téhož problému (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 9. 2007, č. j. 9 As 43/2007 – 77, všechna citovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz).

V jediné stížní námitce uplatněné v kasační stížnosti stěžovatelka vytýkala krajskému soudu, že o neustanovení zástupce rozhodovala vyšší soudní úřednice.

Oprávnění vyšších soudních úředníků podílet se na rozhodovací činnosti soudů je možné pouze v rozsahu stanoveném v § 11 zákona o vyšších soudních úřednících ve znění účinném od 1. 1. 2014. Podle písmene l) předmětného ustanovení vyšší soudní úředník nesmí provést úkon, který je zvláštním zákonem výslovně svěřen soudci. Ostatně, shodný závěr by bylo možné dovodit již na základě návětí, podle něhož vyšší soudní úředník může provádět veškeré úkony soudu prvního stupně, „*nestanoví-li zvláštní zákon jinak*“. Zvláštním zákonem je v posuzované věci soudní řád správní, který v § 35 odst. 8 výslovně svěřuje pravomoc rozhodnout o ustanovení zástupce do rukou předsedy senátu. Vyšší soudní úředník proto není oprávněn o této otázce rozhodnout (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 10. 2013, č. j. 6 As 124/2013 - 13).

Nejvyšší správní soud zohlednil také nálezní sp. zn. Pl. ÚS 31/10, jímž Ústavní soud zrušil předchozí znění ust. § 11 zákona o vyšších soudních úřednících a zároveň se obecně vyjádřil k rozsahu oprávnění vyšších soudních úředníků v řízení před soudy. V této souvislosti zdůraznil, že základním pravidlem ústavního charakteru je výkon soudnictví soudcem. Podíl ostatních osob na výkonu soudnictví je výjimkou z tohoto pravidla, k níž je zapotřebí přistupovat restriktivně (odst. 41). Ústavní soud se kriticky vyjádřil i k celkové koncepci ust. § 11 citovaného zákona, která umožňovala vyšším soudním úředníkům činit obecně vše s výjimkou taxativně uvedeného výčtu úkonů: „*Z podrobně popsaných ústavních východisek vyplývá, že soudnictví je činnost vykonávaná soudy a soudci, jejichž osobní a věcná nezávislost, odborná úroveň a osobní předpoklady jsou klíčovými funkčními atributy soudnictví právního státu. Zákon - jak činí § 11 ZVSÚ - nemůže toto ústavní pravidlo obracet naruby tím, že ze soudnictví učiní úřadování a soudcům zachová pouze nepatrný okruh úkonů, které vyšší soudní úředníci provádět nemohou. Není proto přijatelné návětí § 11 ZVSÚ, které místo naplnění Ústavou předpokládané výjimky z této výjimky činí v podstatě bezbřehé nekonkrétní pravidlo*“ (odst. 46).

Ústavním soudem kritizované návětí ust. § 11 zákona o vyšších soudních úřednících zůstalo zachováno i ve znění účinném od 1. 1. 2014 a oprávnění vyšších soudních úředníků je nadále upraveno prostřednictvím výjimek z obecného pravidla, že vyšší soudní úředníci mohou činit vše, co jim zákon výslovně nezakazuje. Novela provedená zákonem č. 293/2013 Sb. pouze rozšířila okruh výjimek, který pravomoci vyšších soudních úředníků omezuje. Nejvyšší správní soud ovšem neshledal důvod zvažovat postup podle čl. 95 odst. 2 Ústavy, protože v posuzované věci se jednoznačně uplatní výjimka podle ust. § 11 písm. l) zákona o vyšších soudních úřednících, která bezpochyby nijak neodporuje Ústavě, ani nijak nezasahuje do práv stěžovatelky. Pro podporu výše uvedených závěrů odkazuje Nejvyšší správní soud na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 3. 2015, č. j. 8 Ads 18/2015 - 2.

S ohledem na výše uvedené rozhodla vyšší soudní úřednice o žádosti stěžovatelky o ustanovení zástupce v rozporu s ust. § 11 písm. l) zákona o vyšších soudních úřednících ve spojení s § 35 odst. 8 s. ř. s. Krajský soud tedy rozhodl v nesprávném obsazení, což způsobilo zmatečnost řízení.

Protože Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost důvodnou, usnesení krajského soudu v napadeném rozsahu, tj. ve výroku II., zrušil a vrátil věc v tomto rozsahu krajskému soudu k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1. s. ř. s.). V něm krajský soud rozhodne vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 4 s. ř. s.). O kasační stížnosti bylo rozhodnuto bez jednání postupem podle § 109 odst. 2 s. ř. s., podle něhož o kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud zpravidla bez jednání.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 2. dubna 2015

JUDr. Eliška Cihlářová
předsedkyně senátu